

СТАНОВИЩЕ

от проф. Георги Янков
за дисертационен труд
СТРИЙТ АРТ.

ФОРМАЛНИ И КОНЦЕПТУАЛНИ ВРЪЗКИ
С ПЛАКАТА И ВИЗУАЛНАТА КОМУНИКАЦИЯ
на Пламена Антонова Дончева

След три години концентриран и целенасочен труд, редовния докторант Пламена Дончева е структурирала и изградилa своето изследване спазвайки всички норми и правила необходими за докторска дисертация. То се състои от увод, три глави, заключение, приложения и библиография в обем над 200 страници.

Тази констатация изказвам в качеството си на неин научен ръководител, имащ възможността през целия период да бъде непосредствен свидетел на създаването и оформянето на това научно съчинение.

Толкова за формалната връзка на текста с изискванията за докторски труд (тук заимствам от заглавието му).

Един от великите майстори на късия разказ, О'Хенри пише в „Съвест в изкуството“:

„Анди имаше толкова богато въображение, че е невъзможно да бъде почтен.“

В тълковния речник срещу почтен, се изброяват определения, като приличен, морален, пристоеен и се дават примери, като почтено поведение и почтена вдовица.

Съвсем не съм сигурен, че това са най-сполучливите обяснения за почтеност, но със сигурност приличния човек не прекрачва установените закон и порядък в обществото.

И сигурно така е редно, но ако се прехвърлим в полето на изкуствата и по-специално на визуалното такова, май нещата ще се попроменят. Не се сецам за художествено явление или стил в новата артистична история, на които би подходжало

определението почтен. Вероятно, можем да говорим за почтеност в изкуството на някои цивилизации, например Египет и периоди като християнските средни векове, където строго са се спазвали канони и ерминии, пределно ограничаващи личната авторска изява. Впрочем, това е и основната причина имената на творците от тези периоди да останат неизвестни.

С разрушаването на каноните и отхвърлянето на правилата в съвременното изкуство няма място за почтеност. Създаването на произведения интерпретиращи познати теми и сюжети и плуващи във вече установени граници на идеи и форми се превръщат в излишни повторения. Оставайки в комфортното пространство на безконфликтността, в най-добрия случай съдбата отрежда на тези работи ролята на мълчалива украса в домовете на почтените граждани.

Пламена Дончева започва своето изследване с характеристика на 21 век и го определя като време на естетическо и комуникационно насищане, в което се наема да изследва връзките на стрийт арта и плаката. Главна цел на дисертацията е не само да се разплетат отделните формални и концептуални връзки между двете изкуства (нещо, което се прави за първи път), но и да се посочат и анализират тенденциите на взаимно проникване и обогатяване на разглежданите жанрове.

Авторката отсява добрите произведения на уличното изкуство, притежаващи графични достойнства и идейно послание в първата част на проучването си, за да се фокусира във втората глава върху плакатния виц като основен белег във визуалните послания на уличните артисти. Тук тя посочва и концептуалното разширяване, което изкуството на плаката поема под въздействието на стрийт арта.

Натрупала и подредила внушителен обем от визуални примери и аналитични доказателства докторантката изгражда непоклатимо алиби за своите тези в третата част, където на фона на известни протестни и антисистемни произведения появили се в градската среда се изтъква положителното обществено влияние, което уличното изкуство оказва върху социалните и културни процеси в града.

Връщам се отново към О'Хенри за да добавя, че няма как стрийт арта да е почтено изкуство след като се появява на изненадващи и нерегламентирани места в нарушение на градските наредби, но пък от друга страна посланията в уличните произведения са плод на артисти с голямо въображение и силно изразена гражданска позиция. Тоест оказва се, че творбите на улицата се непочтени визуални прояви на съвестни художници, което ме кара да мисля, че спокойно може да заменим понятието стрийт арт с заглавието на гореспоменатия разказ „Съвест в изкуството“.

Изброяването на приносите превръщат края на дисертационния труд в заслужен хепиенд за уличното изкуство и пореден триумф на „универсалността и мобилността на плакатната идея“.

Уважаемо научно жури,

Пламена Дончева умее с голямо въображение да рисува, пише и живее и аз вярвам, че сте убедени в достойнствата на нейното изследване и тя заслужено ще получи образователната и научна степен доктор.

17 май 2017 година

Професор Георги Янков